

Horváth Attila

Egyenlő választójog – egyenlő választókerületek?
Adalékok a szavazatok egyenlő súlyának értelmezéséhez

Az 1989-ben kialakított magyar országgyűlési választási rendszer mennyiben tudta garantálni az egyéni választókerületi szavazatok egyenlő súlyát?

1990-ről 2010-re milyen változások következtek a kvantitatív indikátorok tükrében?

Mennyiben jelentett előrelépést az egyéni választókerületek 2011-es átszabása?

Van-e jelenleg olyan egyéni választókerület Magyarországon, amely nem felel meg a törvényi előírásoknak?

Az egyéni választókerületek kialakításánál vajon az ott élők számát *en bloc* kellene figyelembe venni, vagy csak a választópolgárok számát?

Hogyan és mikor lenne érdemes felülvizsgálni az egyéni választókerületeket?

Mit üzenhet a hazai jogalkotónak a litván alkotmánybíróság 2015-ös határozata?

Amint az közismert, a választójog egyenlősége – amely az általános jogegyenlőségből következik – mindenekelőtt azt jelenti, hogy a választásra jogosultak egyenlő számú, azonos értékű szavazattal rendelkeznek. Az egyenlő választójog elve másrészt azt is megköveteli, hogy a leadott szavazatok megközelítőleg azonos súlyúak legyenek, azaz egyenlő számú szavazó döntése eredményezzen mandátumot.

A tanulmány arra vállalkozik, hogy áttekintse, hogy a hazai szabályozás fejlődését, rávilágítva, hogy az egyenlő súly követelménye a kezdetektől sem igazán teljesült. Ezt követően – részben kvantitatív módszerekkel – a 2011-es szabályozás vizsgálatára kerül sor a 2014-es és a 2018-as választási adatok tükrében, kiemelve az új rendszerben felmerülő problémákat. Az írás végül – a teljesség igény nélkül – néhány olyan felvetéssel foglalkozik, amelyek részben demokráciaelméleti, részben pragmatikus szempontokból relevánsak lehetnek a szavazatok egyenlő súlyának értelmezéséről szóló szakmai és politikai vitákban. Egyrészt tisztázni szükséges, hogy mikor lenne célszerű felülvizsgálni az egyéni választókerületeket, egyben feltéve azt a kérdést is, hogy lenne-e racionalitása a „preventív” kiigazításoknak. Másrészt megfontolást igényel, hogy az egyéni választókerületek kialakításánál vajon az ott élők számát *en bloc* kellene figyelembe venni, vagy csak a választópolgárok számára kellene tekintettel lenni. Végezetül azt a kérdést is szükséges körüljárni, hogy vajon minek a súlyát mérjük egy kétszavazatos rendszerben, azaz lehet-e úgy érvelni, hogy egy ilyen rendszerben – a relatív többségi szisztémához képest – még akkor is jobban leképeződik a választópolgári akarat, ha az egyéni választókerületek nem teljesen egyenlők.